

Wstęp

Pomoc społeczna jest jednym z elementów wsparcia osób, które ze względu na doświadczane trudności, niezaradność życiową, patologie czy niepełnosprawność zostają wykluczone z aktywnego życia społecznego. Podejmowane działania z zakresu pomocy społecznej obserwujemy zarówno w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo i ekonomicznie jak również w państwach o znacznie słabszym poziomie rozwoju, co jednoznacznie świadczy o tym, że działania te mają charakter uniwersalny i w każdym społeczeństwie istnieją grupy obywateli, które wymagają pomocy i wsparcia. System pomocy społecznej związany jest ściśle z polityką społeczną państwa i ma na celu podejmowanie działań nakierowanych na „osiąganie stanu określanego jako dobrobyt lub dobrostan obywateli; państwo pomaga swoim obywatelom, interweniuje za pośrednictwem usług społecznych: ochrony i opieki zdrowotnej, oświaty, mieszkalnictwa, zatrudnienia, zabezpieczenia społecznego (tj. zabezpieczenia dochodu), oraz instytucji samej pomocy społecznej”¹. Pojęcie systemu pomocy społecznej obejmuje instytucje społeczne, których celem jest udzielanie wsparcia jednostkom, rodzinom czy grupom przejawiającym problemy z samodzielnym zaspokojeniem swoich potrzeb i rozwiązywaniem problemów życiowych, dlatego pomoc świadczona przez urzędy o charakterze państwowym, instytucje samorządowe czy organizacje pozarządowe stanowi ważny element bezpieczeństwa socjalnego. Działania z zakresu pomocy społecznej powinny prowadzić do szeroko rozumianej integracji jednostek

---

¹ T. Kaźmierczak, *Pomoc społeczna*, w: *Encyklopedia socjologii*, tom 3, Warszawa 2000, s. 144.

wykluczonych ze środowiska. Wsparcie różnego rodzaju instytucji pozwoli klientom pomocy społecznej na długotrwałe usamodzielnienie się w momencie, gdy rozpowszechniona jest idea integracji. Nie można bowiem mówić o efektywnym oddziaływaniu pomocowym, jeśli nie zachodzi współistnienie przedsięwzięć doraźnych oraz tych długofalowych, które koncentrują się na „powrocie” jednostek do społeczności prawidłowo funkcjonującej. W tak szeroko rozumianym systemie pomocy społecznej mieszczą się ujęte w opracowaniu zagadnienia, które ukazują zakres oddziaływania instytucji w różnych aspektach społecznej rzeczywistości w Polsce oraz innych krajach.

W poszczególnych artykułach, których autorzy są przedstawicielami różnych ośrodków akademickich z Polski oraz z zagranicy znajdziemy wybrane aspekty z zakresu pomocy i integracji społecznej dotyczące między innymi: roli ekosystemu w kształtowaniu bezpieczeństwa społecznego, problemu integracji młodzieży po wyjściu z placówek zastępczych, bezrobocia jako czynnika wpływającego na wielowymiarowe zubożenie jednostki, rozwoju alternatywnych form opieki i wychowania, a także kwestie wolontariatu jako formy pracy pomocowej, nową formułę uzyskiwania kwalifikacji w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej i opiekunka środowiskowa, jak również działania charytatywne Kościoła i jego wpływ na kształtowanie się pracy socjalnej.

Pomoc społeczna dotyczy zarówno wsparcia sfery materialnej jak i niematerialnej, ale przede wszystkim służy temu aby osoby korzystające z jej świadczeń mogły przeciwstawić się trudnościom życiowym. Mamy nadzieję, że zamieszczenie w jednym opracowaniu prac różnorodnych pod względem warsztatu metodologicznego jak i sposobu podejścia do głównego przedmiotu jakim są zagadnienia z obszaru pomocy i integracji społecznej wzbogaci istniejące publikacje z zakresu funkcjonowania instytucji i organizacji w pomocy społecznej, wpisując się jednocześnie w nurt dyskusji dotyczącej szeroko rozumianego wsparcia, bezpieczeństwa społecznego i przygotowania do pracy w systemie pomocy.

Publikacja skierowana jest do szerokiego grona odbiorców zarówno teoretyków jak i praktyków związanych z pomocą społeczną i pracą socjalną, a także studentów socjologii, pracy socjalnej i kierunków pedagogicznych z nadzieją, że lektura poszczególnych artykułów wzbogaci wiedzę Czytelników z zakresu pracy socjalnej oraz przyczyni się do refleksji nad nowymi możliwościami działania w obszarze pomocy społecznej.